

44
Hjaloo kontrolltöö nr. 1.

J. Antsmaa.
2.03.1946.

Prantsuse Suure Revolutsiooni põhjused.

18. sajandil hakkasid maailmas levima valgustuse ideed. Need õpetasid rahvast arendama, kuivõrd omavalitseliselt, hoolimatult talitasid nendega valitsejad ja ühtlasi sellega algas ka mõistmine püüda valguse ja vabaduse poole. Sellised paremuse poole püüded tekkisid esialgu Ameerikas, levimised sealt aga ka ruttu üle maailma laiali. Hjal, mil need valgustuse ideed jõudsid Euroopasse, valitses Prantsuse troonil Louis XVI, kes polnud keegi osar riigi siseelu ja majanduse jultimises. Rahanduses tekkisid kitsikused, riigi majandusliku joonis ummikusse. Louis XVI valitsemise ajal püüdis mnn. Turgot sooritada mõningaid uuendusi riigi siseelus. Tema kavades oli ette nähtud tööstusvabadus, maksude ümberkorraldamine, omavalitsuse süsteemide loomine ja teoorjuse kaotamine. Kuid need reformid ebaõnnestusid tal, sest

igale ühenduskatsel seisid kindlalt vastu kuningas ja õukond. Kuid riigi majanduslik seisund ei paranenud. Rahanduses oli tekkinud ummik, mille lahendamiseks oli kuningas sunnitud 5. mail 1789. a. kogu kutsuma Generalstaadid (seisuste kogud). Generalstaadid koosnesid 3-st seisusest - 1. marsurabad seisused - preestrid ja aadlikud olid esindatud kumbki 300 esindajaga. Seevastu aga talupojad ja linnakodanikud (3. seisus) olid esindatud 600. esindajaga.

Ka seisused nõudsid reforme. Seni oli hääletatud ikka seisuste järgi, nüüd aga nõuti hääletamist peade järgi. Kolmas seisus nõudis kogu aja ühendusi, ja et ta oli esindatud kahekordse esindajate arvuga ja et hääletamine toimus nüüd peade järel, siis oli kolmandal seisusel kerge oma nõudeid läbi viia. ja kolmanda

seisuse ettepanekul kuulutasid generalstaadid end asutavaks rahvaks.

Lõpuks oli jõutud otsustava momentini, kus rahvas julges avalikult vastu astuda valitsevale korrale. Rahvas oli ärganud amusaamine valitsejate rõhmisest ja tekkis tung vabaduse järele. Nõuti uuendusi ja loodeti neudega saavutada vabadust.

Generalstaadid olidki algatanud uuendustega ja sellega saigi alguse Prantsuse Suur Revolutsioon.

Jakobiinlased.

Pariisi Kommune poolt kõrvaldati. 2. juunil 1793. a. valitsuse esotsast girondistid ja võim anti äärmuslastele - jakobiinlastele. Jakobiinlased olid üle maa klubidesse koondunud, valitsedes julmalt ja halastamatult rahva üle. Nad talitasid metsikult rahva elu ja varandustega. Nende valitsemisaeg oli julm ja toores diktatuurivalitsus. Kuid selle metsikuse kõrval võitlesid nad risalt ja inimestamisvõimse jõuga revolutsiooni eest. Oma võime tegendamiseks loosis jakobiinlased Rahvapääste komitee, kus olid tähtsamad tegelased - Robespierre, Danton ja Marat. Need kõik olid seendunud revolutsionäärid ja nõudsid kuniinga hukkamist. Robespierre oli Rahvapääste komitees üldjuht, Danton juhtis välispoliitikat ja asutas Revolutsioonilise kohtu - tribunaali.

Narad aga tegutses Pariisi Kommunis, mille korraldusel sündisid ka terror ja tapmised 1792. a. septembris.

Ka väljaspoole Prantsusmaa piire jõudsid jakobiinlased oma vägivaldse valitusega. 8t peale keemika hirmutamist oli Prantsuse vastu suur liit sõtta astunud, tuli jakobiinlastel pidada ka risat võitlust. Kuid nad kasutasid võitluses ka oma võimsa revolutsioonilise propaganda. Noored olid vaimustatud revolutsiooni ideedest ja astusid rahvalt vastu liitlaste palgasõduritele, võites neid. Ka vallutatud maades jätkasid jakobiinlased oma julmust, röövides võide. lõpuks hädinud rahvas julmast valitsemisest ja kodanluse vastuhakkamine kukutas jakobiinlaste vägivalda valituse. Suigi kadus jakobiinlaste hirmuvalitus, jäi süüski püüma nende risa ja imestat-

misväärsuse võitluse tulemused revolutsiooni eest.

Jakobiinlaste järel teus valitsema diktatuurim.

Napoleoni tähtsus ajaloos.

Napoleon sündis väikesest aadliperekonnast Korsikalt, kuid oma andekuse ja pühkusega suutis ta end viia Prantsuse troonile. Ta liitus algselt jakobiinlastega, et teha karjääri. Prantsusmaa segane olukord oligi loonud häid võimalusi auahneile ja andekatele. Et ta omas võimeid sõjaväe juhtimises, siis levitas ta oma vallutussõja ja sõjaväeandega revolutsiooni üle terve Euroopa. Ta kaardne meeskindlus fantaasia, andekus poliitilises ja sõjaväelises juhtimises aitasid tal võruda liina Prantsusmaa korraldajad. Kahjuks aga

kuris tal esle ka omakasupüüdmise
siht. Ta ihkas euulsust ja au. Tema
saavutas ki Prantsuse keisririigi ja omas
Euroopas ülemõimuse, need aga langesid
koos tema langusega.

Oma auahmuses ei leppinud ta veel
oma saavutustega. Ta koormas rahvaid
mobilisatsioonide ja kohustustega, talita-
des hoolimatult ka vallutatud maa-
des. Need räljapressimised äratasid rah-
vastes vabaduspüüdeid ja vastuhanka-
misi Napoleonile.

Nõime hõmmata Napoleoni suure
võimeid sõjaväe juhtimises ja organisee-
rimises, kui ka ta püsivast ja enese-
kindlust võitlusis.

Kui ta hävitas oma isiklikud
saavutused - imarahitsuse ja keisririigi
omakasupüüdlikkusega, süski on palju
tema saavutustest jäänud püsima. Oma
võitlusis revolutsiooni eest kinnitas ta

revolutsiooni ja levitas selle üle terve
 Euroopa. Oma väljapressimiste ja jul-
 musega äratas ta rahvaste vabadus-
 püüdeid, mis hilisemal ajastul suurt
 tähtsust omavad.

a (4)

M. Brenner

19. VIII 46.